

SY – OZO – SY

1 Algemene Informatie

Naam van de Route	: Sy -- Ozo -- Sy
Opsteller	: Dirk v.d. Oetelaar
Vertrekpunt	: de Tukhut, Rue de Luin 4, Sy
Aankomstpunt	: de Tukhut, Rue de Luin 4, Sy
Afstand	: ± 18,0 km
Moeilijkheidsgradatie	: licht // normaal // pittig // zwaar
Hoogteverschil	: totale stijging/daling = 450 m // langste stijging = 135 m.
Hoogste punt v.d. route	: 260 m (vlak buiten Ozo (bij `Cassal`))
Laagste punt v.d. route	: 120m (de Ourthe en de Tukhut)
Parkeren	: tegenover de Tukhut, op gratis parkeerterrein
Horeca	: In Bomal (na 5,0 km) en bij café / petit restaurant 'Ferme de Pâlogne' (na 16 km)
Bijzonderheden	: deze route is absoluut ongeschikt voor kinderwagens en rolstoelen
Datum opstellen	: versie 1.1: 9 juli 2008 // versie 1.0: 24 maart 2008

2 Inleiding

U hebt vast wel eens de wandeling Sy-Bomal-Sy gelopen. De wandeling die nu voor u ligt gaat globaal dezelfde kant op, naar het kleine Ardenner dorpje `Ozo`. Dit plaatsje ligt pal oostelijk van Bomal. U zult sommige stukjes uit de eerder genoemde wandeling herkennen. Maar het grootste gedeelte van deze route is echt nieuw. En daar waar het dan toch een zelfde stukje moet zijn, is gekozen voor de, landschappelijk, allermooiste paadjes en wegen. Want van iets wat mooi is, kan gerust nog eens genoten worden, toch?

Als de wandeling getypeerd moet worden, dan kan dat kernachtig met de volgende begrippen: Kerkjes, kappelletjes, bermkruizen, bankjes, uitzichtpunten, doorkijkjes, vergezichten, ruige natuur, rivieren, een kasteel of twee en een enkele kroeg, veel bos- en weidepaden en twee levensgrote kruizen.

Wilt u niet verder dan Bomal gaan, bijvoorbeeld omdat u alleen naar de Luikse markt in Bomal wilt gaan, geen punt hoor, dan is het ook mogelijk om vanuit Bomal met de trein terug naar Sy te gaan. De vertrektijden van de trein vanuit Bomal richting Sy zijn:

10.52 / 12.52 / 14.52 / 16.52 / 17.52* / 18.52 / 20.52 uur (* = niet op za. zo. en feestdagen)

3 Aard van de wegen

Deze route gaat afwisselend over een enkel teerweggetje maar meestal over halfverharde wegen en bospaadjes. Soms is de ondergrond hard, dan weer zacht, soms nat en dan weer droog. U zult een paar pittige klimmetjes tegenkomen. Hou er rekening mee dat sommige paadjes van deze route gevaarlijk dicht langs diepe afgronden lopen die, door de soms dichte begroeiing, niet altijd even goed te zien zijn! Let daar dus goed op uw kinderen en op uzelf.

4 Aanbevolen uitrusting

- Goede en stevige (berg)schoenen van 'BC' kwaliteit.
- Eenvoudig rugzakje met regenpak.
- Evt. regenkleding.
- Kaart van de omgeving.
- Drinken en eten.

5 Route-aanduiding

Deze route is niet expliciet gemarkeerd. U zult diverse tekens en markeringen tegenkomen maar die hebben niets met deze wandeling te maken. Op sommige stukken kunt u zich echter wel oriënteren op de veelvuldig aanwezige GR-tekens. Ook wordt er een enkele keer verwezen naar een “blauw wandelaars bordje” ofwel een “B.W.B.”.

6 Kaarten

- NGI-kaart, nummer: 49/5-6, schaal 1:20.000 (1 cm = 200 m)
- Deze kaart is ook te koop in de Tukhut. Vraag erom bij de dienstdoende patron.

7 Overige

- Opmerkingen over en aanvullingen op deze route-beschrijving kunt u via het [Responsformulier](#) van de Tukhut website opsturen of per E-mail naar info@tukhut.nl. Uw suggesties worden dan beoordeeld, en indien van toepassing, in de volgende versie van deze route-beschrijving verwerkt.

8 Route-beschrijving

A: van Sy naar Herbet (4,0 km)

- o Vaak komt u van een wandeling terug naar de Tukhut via het Ourthe-dal vanuit de richting Palogne. Nu gaan we een stuk van dit dal eens gebruiken om aan de wandeling te beginnen. De onvermijdelijke klim die we moeten maken om dit dal uit te komen, doen we via het “bos van Nandoyire”. Op stap dus.
- Ga de Tukhut uit en loop meteen links af. Volg het asfaltweggetje tot bij de spoortunnel. Ga voor deze tunnel rechtsaf (B.W.B.: Palogne, Logne) en steek m.b.v. de voetgangersbrug (die langs de spoorbrug loopt) de rivier over. Ga aan de andere kant weer naar beneden tot aan de asfaltweg.
- Ga hier rechts af en onder de spoorbrug door. Volg het verharde pad langs de rivier stroomopwaarts tot aan een Y-splitsing net voor een huis met nr. 31.
- Houd hier rechts aan en volg het licht stijgend weggetje tussen de berghelling (rechts) en vakantieoptrekjes (links) door tot een huisje met nr. 44.
- Loop net na dit huisje, en voor het huisje met nr. 58, rechtsaf (B.W.B.: `Chemin de Sy`) een sterk stijgend pad in.
- Het pad zal eerst door een bos gaan (Bois de Nandoyire), vervolgens tussen weilanden en/of akkers door. Na een scherpe bocht naar rechts (B.W.B.: `balade de Verleine`) blijft u \pm 750 m verder stijgen tot u bij een grote schuur op een doorgaand asfaltweggetje uitkomt.
- Ga hier rechtdoor en volg dit smalle en almaar stijgende weggetje (halverwege: bank) wederom ongeveer 750 m tot een bocht naar links. (Langs dit weggetje loopt een hoogspanningsleiding.)
 - o U heeft hier met 255 meter N.A.P. een voorlopig hoogtepunt van deze wandeling bereikt. Kijk maar eens rond en geniet van het prachtige uitzichten die dit Ardennen-landschap hier te bieden heeft.
- Volg de scherpe bocht naar links.
 - o Zo'n 100 meter verder links ziet u een tafereeltje dat typisch is voor de Ardennen en wat u op deze wandeling nog vaker zult meemaken: Drie bomen en een (berm)kruisbeeldje ertussen.
- Loop de weg verder af tot op u op een T-splitsing uitkomt.
- Ga hier rechtsaf. U loopt nu tussen de boerderijen van het gehucht `Herbet` door.

B: van Herbet naar Bomal (2,0 km)

- Even verder aan de linkerkant ziet u een grote poort met daarboven het jaartal 1852. Rechts is er tussen de begroeiing een klein Maria-kapelletje te ontwaren.
- Net na deze poort gaat u linksaf, een klein asfaltweggetje in. Dit weggetje loopt dood tegen een vrijstaand huis met nr. 15.
- U gaat rechtsaf langs het huis en steekt een grasveldje over. Voorbij dat grasveldje pikt u een paadje op.
- U blijft dit pad alsmaar volgen. Het gaat langs weilanden af, dan weer door het bos. Het gaat wat omhoog en omlaag. En plotseling staat u na zo'n 500 meter dit pad gevolgd te hebben aan de rand van een 80 meter diepe afgrond!!!! Let daar dus goed op uzelf en op uw kinderen.
 - o U staat nu op de top van de "Calvariberg" (bank). Als u rondkijkt dan snapt u wel waarom het hier zo heet. De twee biddende figuren, die u hier ziet, zullen vast wel Jozef en Maria voorstellen. En wie hier aan het kruis hangt, zal ook geen introductie behoeven. Toch is er iets merkwaardigs met de verhoudingen aan de hand. Het stadje dat aan uw voeten ligt is ons volgende doel en heet Bomal. Ook hebt u vanaf hier een fantastisch zicht op het "Chateau van Bomal".
- Uitgekeken? Loop dan langs het kruisbeeld een stukje het pad terug dat u gekomen bent.
- Bij de Y-splitsing moet u nu rechts aanhouden. U loopt nu voor uw gevoel de verkeerde kant op en dat klopt ook. Maar het pad zal gaan dalen en verderop gaat u zelfs zeer sterk dalen. Om dit te vergemakkelijken, is er een trappetje aanwezig. Aan het einde van deze trap kiest u het pad dat naar rechts gaat.
 - o Let op!! Wat verderop als u wat meer gedaald bent zal het pad gevaarlijk dicht langs de afgrond lopen (Kinderen??).
- U gaat langs een sterk overhangend rotsmassief om tenslotte op het pad langs het spoor uit te komen.
- Ga hier rechtsaf en volg dat pad langs het spoor. Het pad gaat, na 50 m asfaltweg, over in een weg met "kinderkopjes".
- Nog wat verder, passeert u aan uw linkerhand het nieuwe station van Bomal en kunt u vervolgens het spoor oversteken.
 - o Net voor het spoor, aan de linkerkant, staat op een metalen frame een foto van het oude station van Bomal. Dit soort foto's gaat u op meer plekjes in dit stadje tegenkomen. Voorwaar een leuke manier om met de historie van dit stadje in aanraking te komen, vind u niet? Een gevelsteen van het oude station herinnert u eraan dat u nu het stadje "Bomal" in loopt.
- Steek de Ourthe over.
 - o Als u midden op de brug staat, kijk dan ook eens naar links in de verte. U heeft vanaf hier een fantastisch uitzicht op de "Calvariberg".
- Neem, net voor "café de la Poste", de eerste straat links. U daalt verder tot aan het riviertje de "Aisne" dat dwars door Bomal loopt.
 - o Bent u hier op zondag voor 13.00 uur dan loopt u nu waarschijnlijk over een grote en immens drukke markt.
- U steekt niet het bruggetje over het riviertje over maar houdt rechts van de bakker (met zijn lekkere taartjes en ...) aan. Even verder blijkt deze weg "La Petite Batte" te heten.
- Loop verder tot aan de grote kruising.
 - o Naar links heeft u waarschijnlijk wederom een uitzicht op het "Chateau de Bomal".

C: van Bomal naar Ozo (5,0 km)

- Steek deze kruising over in de richting van oa. “Manhay 17 km”.
Deze weg heet de `Rue des Ardennes`.
- Neem de 1^e weg links. Dat is een doodlopende weg maar dat geldt niet voor voetgangers.
- Aan het einde van deze straat neemt u de tweede weg rechts (dus niet meteen de eerste rechts!!).
- Net voorbij een huis aan de linkerkant met als opschrift “Lijsternest” gaat u linksaf, een half verhard pad op.
- U loopt nu weer in de richting van het riviertje de “Aisne”.
 - o Toch zal het u niet zomaar lukken dit riviertje te bereiken, omdat de weg versperd zal worden door een oud en overwoekerd hek dat kennelijk ooit de toegang was tot het “Chateau de Bomal”. Overigens, als u echt zou willen, kunt u gewoon om de poort heenlopen. Op het er achterliggende bruggetjes hebt u namelijk een prachtige blik in het beekdal.
- Ga voor het hek rechtsaf (bank) en volg een onduidelijke route tussen het riviertje (links) en de voetbalvelden (rechts). U volgt de rivier stroomopwaarts. Uiteindelijk wordt het een echt pad langs de rivier.
- Steek via een houten voetgangersbruggetje dit riviertje over en ga aan het einde rechtsaf.
 - o Het bruggetje dat u net bent overgestoken is er sinds de zomer van 2003. Daarvoor was er een zeer oud en gammal betonnen bruggetje. Met het extreem hoge water in 2002, is dit oude bruggetje door de kolkende rivier meegenomen. Een jaar lang moesten de wandelaars dus maar zien hoe ze aan de overkant kwamen. En dat was erg jammer want zoals u zult gaan ontdekken, is het pad dat u nu gaat lopen werkelijk als wonderschoon te betitelen.
- Het pad gaat langs de berghelling langzaam omhoog en ligt soms gevaarlijk dicht langs een steeds hogere afgrond !!!!
- Blijf, bij afsteekmogelijkheden, steeds het gestaag stijgende pad langs de rivier volgen.
- Na verloop van tijd komt u uit op een bruggetje langs de berghelling en om een grote rots heen, die uit de berghelling steekt.
 - o Dit soort rotsen heten hier `tartines`. Vrij vertaald betekent dat in het Nederlands zoiets als ‘sneetjes’, in de zin van een ‘sneetje brood’. Onder aan deze rotsen, ter hoogte van het bruggetje, ziet u een tweetal ingangen van het grottenstelsel dat zich hierachter bevindt. Wist u trouwens dat er in het Belgische Ardennenland zo’n 5000 bekende grotten zijn? Later zullen we nog een grote grot tegenkomen.
- Het prachtige pad gaat verder en voert langs nog twee van die ‘tartines’. Kijk ook eens omhoog om de prachtige en ruige rotsformaties goed te kunnen bewonderen.
- Waar het niet anders meer kon, is het pad maar dwars door een grote uitstekende rots geboord, om even verder over te gaan in een stenen trap met een ietwat gammele leuning!
- Na deze trap maakt het pad een scherpe bocht naar links en blijft stijgen. Loop het pad nu verder uit en u maakt de eerste van vier haarspeldbochten omhoog. Neem nergens afstekers omhoog (erosiegevaar) maar loop het pad steeds uit tot de volgende haarspeldbocht.
- Een stuk voorbij de vierde haarspeldbocht ziet u links van het pad een wit, driehoekig betonnen paaltje met een witte en een gele reflector. Ga net voorbij dit paaltje steil tegen de berghelling omhoog. Na zo’n 15 meter klimmen komt u bij een vage Y-splitsing.
- Bij deze splitsing moet u links aan houden. U blijft dit stijgende pad volgen totdat u bij een witgeschilderde ‘Belvédère’ (uitzichtpunt) komt.
 - o U staat nu boven op de rotsen, waar u net nog met een bruggetje, tunneltje en trap linksaf ging. Vanaf hier herkent u vast weer Bomal, maar dan van de andere kant.
- Als u bent uitgekeken, loop dan het hutje uit en ga min of meer rechtdoor, naar de asfaltweg toe.

- Ga op deze weg rechtsaf. Aan deze weg heeft ooit een straatnaambordje gestaan, waaruit blijkt dat deze straat “Les deux Tilleuls” (de twee linden) heet.
 - o Het kan dus zijn dat dit bordje er inmiddels niet meer staat i.v.m. nieuwbouw van woningen. Hoe dan ook: u loopt gewoon de straat uit.
- Hoe de straat aan zijn naam gekomen is, zult u merken als u de bocht naar links genomen hebt. In de verte ziet u twee enorme lindebomen staan. Loop daar naartoe (bank).
 - o Als u een stafkaart bij zich heeft, zoek dan eens op waar we zijn. Deze bomen blijken zo bijzonder te zijn dat ze speciaal op de kaart zijn ingetekend.
- Na van deze bijzondere plek genoten te hebben, neemt u het pad dat tussen de twee lindebomen door gaat. Volg dit vlakke pad tot aan het eerste pad naars rechts. Dit pad is duidelijk te herkennen omdat aan het begin ervan, midden op dit pad, een boom staat.
- Ga hier rechtsaf. Even verder is een scherpe bocht naar rechts en begint dit rotspad behoorlijk te dalen. Negeer alle paden naar rechts en links. Aan het einde van een weiland is er een paadje naar links. Het is gemakkelijk te herkennen want het begint met een dalend betonnen trappetje.
- Neem dit paadje dat u naar enorme rots brengt met daarin een ingang van een grote grot.
 - o Deze grot heet de “Grotte du Coléoptère” (de kevergrot). En samen met de vele varens, hедера’s en andere begroeiing maakt dit alles samen een erg idyllisch plekje. Uit de vele opgravingen die tussen 1829 en 1978 in deze grot zijn gedaan, is gebleken dat deze grot in het stenen tijdperk (zo’n 10.000 jaar voor Christus) al bewoond was. Er zijn stenen gebruiksvoorwerpen alsmede harpoenen van beenderen en hout gevonden. Maar ook een oorhanger in de vorm van een kever. Dat verklaart waarschijnlijk de naam van deze grot.
- Ga net voor de grot rechtsaf (de grot uitkomend, linksaf dus). Met een sterk stijgend pad komt u met een omtrekkende beweging bovenop de berg uit.
 - o Naar rechts ziet u wederom een immens, dit maal houten, kruisbeeld (bank). Vanaf hier heeft u een mooi uitzicht op de eerste (laatste) huizen van Bomal in de “Vallee d’Aisne”. Ga hier gerust even naar toe en geniet.....
- Loop van het kruisbeeld terug naar het pad en ga rechtsaf. U vervolgt nu het pad waarmee u net de berg beklommen heeft.
 - o Naar links krijgt u nu een prachtig zicht over het dal waar u zojuist doorheen bent gelopen. Maar pas op want er zijn hier ook een paar diepe afgronden. Dus let maar weer eens op uw kinderen. U loopt nu trouwens door bos met veel eik en beuk dat luistert naar de naam “Bois de Spinen”.
- Het pad is continu lichtstijgend en later wordt het zelfs vlak tot u op een T-splitsing uitkomt.
- Ga hier rechtsaf. Even verder komt u net voor een weiland/akker wederom op een T-splitsing uit.
 - o Rechtdoor ziet u al de kerk en enkele huizen van ons volgende doel: “Ozo”.
- Ga hier rechtsaf. Even verder loopt het pad tussen een weiland/akker (links) en het bos (rechts) door. Weer verder buigt het pad naar links en gaat al stijgend tussen de weilanden/akkers door (mooi uitzicht naar rechts). Ook dit pad komt weer op een (scheve) T-splitsing uit (bank).
- Ga hier linksaf en volg dit brede, half-verharde en licht stijgende pad. Na zo’n 25m aan de linkerkant treft u tussen begroeiing weer een bermkruis aan. Bij de eerste huizen van Ozo wordt dit pad een asfaltweggetje. U blijft deze ‘hoofdweg’ door het dorp heen volgen tot aan de kerk. (Halverwege deze weg is er aan de rechterkant een bank).
 - o Wellicht is deze kerk u een bezichtiging waard.

D: van Ozo naar Logne (3,0 km)

- Volg de, inmiddels licht stijgende, hoofdweg. Aan het einde van het dorpje komt u bij een kapelletje (bank). Hier verlaat u alweer het dorpje. Zo'n 100m verder, net na een huis aan de linkerkant met nr. 4, maakt de weg een flauwe bocht naar rechts. Hiervan steekt een pad naar links af. U heeft hier met 260 meter het hoogste punt van deze wandeling bereikt.
- Ga hier linksaf en volg het half-verharde licht dalende pad tussen akkers en weilanden door.
 - o En geniet vooral van de weidse vergezichten. En ook hier is weer een bermkruis te vinden in een (buiten)bocht naar rechts.
- Aan het einde van de weilanden gaat het pad weer stijgen en loopt u een bos in. Loop door tot aan een doorgaande weg.
- Steek deze weg schuin over en vervolg het half-verharde en licht stijgende bospad. U negeert paden naar links en rechts en loopt het bos uit. Tussen akkers en weilanden door zal het pad gaan dalen tot het op een ander breed pad uitkomt.
- Ga hier rechtdoor, door een 'antivee prikkeldraadhekje' heen (= GR).
- U loopt nu in een wei die u schuin naar links oversteekt. In het laagste punt van dit weiland gaat u weer het bos in. Hier is wederom een 'antivee hekje'.
- Ga hier doorheen (=GR). Volg de GR-tekens door het bos heen tot u uitkomt bij een zwart smeedijzeren hekwerk dat toegang geeft tot een oude en vervallen tennisbaan.
- Ga rechts van dit hekwerk verder. U blijft links een prikkeldraad hekwerk volgen.
- Ga aan het einde van dit hekwerk scherp linksaf. Let op!!! Dit pad zal nu sterk gaan dalen en als het nat is, zal de ondergrond bijzonder glad zijn. In 2006 heeft men gemeend langs dit pad een leuning te moeten maken. Maar pas op dat u geen splinters oploopt!! U komt uit op een asfaltweg.
- Steek deze asfaltweg recht over en klim aan de andere kant over de vangrail. U daalt verder tot u op een ander pad uitkomt. U bevindt zich nu in het bijzonder fraaie beekdal van de "Lembrée".
- U gaat nu linksaf, in de richting van Logne. Loop door tot u op een asfaltweggetje uitkomt, net na een huis aan de linkerkant met nr. 3.

E: van Logne naar Palogne (1,0 km)

- Ga hier linksaf en, net voor een kruisbeeld, vrijwel meteen weer rechtsaf tussen twee bomen door. U bestijgt nu een behoorlijk steil pad dat een toegang vormt tot het "Chateau van Logne".
 - o Wellicht valt het u op dat de treden zo uit de rots zijn gehakt, dat ze met paarden te bestijgen zijn? Dat was namelijk ook de bedoeling in die tijd (17^e eeuw of zo).
- Boven gekomen ziet u links de kleine toegang tot het kasteel, of wat daarvan over is (bank).
 - o Zoals u kunt lezen is het kasteel in de zomermaanden dagelijks geopend. Er worden ook Nederlandstalige rondleidingen gegeven. Het is zeker de moeite waard om er eens de tijd voor te nemen. Er worden ook shows met roofvogels gegeven.
 - o Voor meer informatie over de bezoermogelijkheden en openingstijden bekijkt u het beste even de [website van Chateau Logne](#).
- In dezelfde richting waarin u omhoog gekomen bent, gaat u nu over een half-verhard weggetje weer omlaag. Als u dit pad helemaal bent uitgelopen, een roofvogelverblijf en een hertenkamp bent gepasseerd, komt u uit bij het pittoreske "Ferme de Pâlogne".
 - o Deze Ferme is 'de plaats' om te zijn als u wilt tennissen, midget-golven, kanoën, mountainbiken, spelen in de speeltuin of gewoon gezellig op het terras genieten van al dat lekkers wat ze hier serveren!!! Bekijk voor meer informatie de [website van Ferme de Pâlogne](#) maar eens.

F: van Palogne naar Sy (3,0 km)

- Verlaat, over de weg, het domein tussen de tennisvelden (links van u) en het parkeerterrein (B.W.B. nr. 89 en 100 richting Logne en Vieuxville). Met behulp van een bruggetje gaat u over het riviertje de Lembrée. Blijf dit weggetje volgen tot het een bocht naar links maakt. Hier steekt er een pad naar links af (=GR).
- Ga hier linksaf (B.W.B.: Voyer del he des larons, nr. 99, richting Sy en Vieuxville). U blijkt met een stijgend- en later sterk stijgend bospad het dal van de Lembrée, maar ook van de Ourthe uit te klimmen. Op een gegeven moment maakt het pad een scherpe bocht naar rechts. In deze bocht kunt u ook rechtdoor.
- Neem dit, zo mogelijk nog sterker stijgende, pad dat inmiddels een holle weg is geworden (=GR). Aan het einde hiervan, gaat het pad naar links verder (=GR).
- Blijf dit pad (=GR), dat wel iets weg heeft van een 'hohenweg', hoog boven de Ourthe volgen. Na zo'n 1,3 km (diverse banken) komt dit pad op een doorgaande asfaltweg uit. Let op! Het laatste stukje pad is een stukje rots. Wellicht zult u hier met handen en voeten een klein stukje moeten 'afklimmen'.
- Ga, op de weg aangekomen, linksaf. Even verder maakt de weg een bocht naar rechts (bank).
 - o Het zal u wellicht niet onopgemerkt blijven dat u vanaf hier een werkelijk magistraal uitzicht over de Ourthe, in de richting van Palogne, heeft. En aangezien een gewaarschuwd mens voor twee telt dubbel genieten dus
- Ga in de bocht van de weg rechtdoor 'n bospad in (B.W.B.: sentier des crêtes nr. 100, richting Sy)
 - o Geniet ook hier weer van de prachtige, al dan niet met hekken beveiligde, doorkijkjes op de 80m lager gelegen Ourthe. Let ook hier weer op de kinderen. De afgronden zijn hier allemaal erg steil en niet allemaal beveiligd (diverse banken).
- Verderop gaat het pad via haarspeldbochten afdalen in de richting van Sy. Met behulp van een betonnen trapje staat u zomaar en ineens weer in de bewoonde wereld van Sy.
- Ga op de weg linksaf.
 - o Naar links en omhoog heeft u nog uitzicht op een fraai tafereeltje van een kruisbeeld tussen twee mooie grote lindebomen.
- Volg de weg onder het spoorviaduct door en zo'n 300 m verder bent u weer bij de Tukhut terug.

EINDE